

Dosarul nr. 2r-71/22
2-20022062-01-2r-02022022

Prima instanță: Judecătoria Ungheni, sediul central – V. Stratulat
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, V. Mihaila, I. Cotruță

DECIZIE

09 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând recursul depus de Ecaterina Crăciun, reprezentată de avocatul Marina Frecăușan,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Leonid Crăciun împotriva Ecaterinei Crăciun, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Nisporeni cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor,

împotriva încheierii din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea Ecaterinei Crăciun cu privire la repunerea în termen a apelului și s-a restituit apelul declarat de Ecaterina Crăciun împotriva hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă,

constată:

La 13 februarie 2020, Leonid Crăciun a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ecaterinei Crăciun, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Nisporeni, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor cu tatăl și încasarea de la mama Ecaterina Crăciun pensia de întreținere a copilului minor.

Prin hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, s-a admis acțiunea depusă de Leonid Crăciun.

S-a desfăcut căsătoria încheiată între Leonid Crăciun și Ecaterina Crăciun.

S-a stabilit domiciliul copilului minor Xxx cu tata Leonid Crăciun.

S-a încasat din contul Ecaterinei Crăciun în beneficiul lui Leonid Crăciun pensia pentru întreținerea copilului minor Xxx, în sumă bănească fixă în mărime de câte 1 100 de lei lunar, începând cu 13 februarie 2020, până la atingerea majoratului copilului.

S-a încasat de la Ecaterina Crăciun la bugetul de stat taxa de stat pentru acțiunea de încasare a pensiei de întreținere în mărime de 396 de lei (f.d. 42).

La 08 septembrie 2021, Ecaterina Crăciun, reprezentată de avocatul Marina Frecăuțan, a declarat apel împotriva hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătorei Ungheni, sediul central, solicitând *inter alia* repunerea în termenul de apel (f.d. 52-55, 60).

În motivarea cererii de repunere în termen a apelului, Ecaterina Crăciun a invocat că, la 26 ianuarie 2020 a părăsit teritoriul Republicii Moldova și nu a revenit în țară, iar despre existența hotărârii judecătorești prin care s-a stabilit domiciliul fiicei cu tata și s-a încasat pensia de întreținere a aflat de la sora lui Leonid Crăciun.

Ecaterina Crăciun a relevat că, *de facto*, cu hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătorei Ungheni, sediul central, a luat cunoștință abia la 19 august 2021, prin intermediul avocatului care l-a contractat să o consulte și să o reprezinte în prezenta cauză. Ecaterina Crăciun a considerat că a omis din motive obiective și întemeiate termenul de atac a hotărârii primei instanțe.

Prin încheierea din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea avocatului Marina Frecăuțan în interesele Ecaterinei Crăciun privind repunerea în termen și s-a restituit apelul declarat de avocatul Marina Frecăuțan în interesele Ecaterinei Crăciun împotriva hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătorei Ungheni, sediul central, din motiv că apelul a fost declarat în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen (f.d. 103, 104-107).

La 23 decembrie 2021, Ecaterina Crăciun, reprezentată de avocatul Marina Frecăuțan, a declarat recurs împotriva încheierii din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a încheierii recurate și adoptarea unei decizii, prin care să fie dispusă examinarea apelului (f.d. 113-116).

În motivarea recursului a invocat că examinarea cauzei în prima instanță a avut loc în lipsa sa, ea fiind citată public, iar reclamantul/intimat a tănuit instanței faptul că ține legătură cu soția.

Recurenta a menționat că prin examinarea cauzei în lipsa sa i-au fost încălcate drepturile la un proces echitabil și la apărare într-un proces de judecată, în care a fost lezată interesul superior al copilului minor. Astfel, în speță, există temeuri de a fi repusă în termenul de apel.

În opinia recurente, instanța de apel eronat a ajuns la concluzia că Ecaterina Crăciun a aflat din luna iulie 2021 despre existența hotărârii primei instanțe, or, atât în cererea de repunere în termen, cât și în ședința de judecată recurenta a explicat că sora fostului soț i-a adus la cunoștință că are restanță la pensia alimentară și că domiciliul copilului minor a fost stabilit pe cale judecătorească cu tatăl. Însă, nu a crezut în aceste vorbe, deoarece se consideră o mamă bună, mereu a întreținut copilul și a avut legătură strânsă cu acesta, iar la domiciliul său nu au parvenit careva acte de la instanța de judecată.

Astfel, hotărârea primei instanțe i-a fost adusă la cunoștință abia la 13 august 2021, după ce a apelat la serviciile unui avocat.

La fel, recurenta a considerat greșite concluziile instanței de apel referitor la faptul că ea personal, la 16 aprilie 2021, a plătit taxa de stat în sumă de 396 de lei, încasată în folosul statului prin hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătorei Ungheni, sediul central. Acest fapt a fost imposibil deoarece ea nu se afla în țară.

Mai mult decât atât, la momentul prezentării încheierii privind încasarea pensiei alimentare executorul judecătorec nu are obligația de a prezenta debitorului spre cunoștință și dispozitivul hotărârii judecătorești.

Recurenta a menționat că achitarea neîntârziată a pensiei de întreținere a

copilului său minor nu demonstrează faptul că a cunoscut și despre hotărârea instanței de judecată cu privire la determinarea domiciliului copilului cu tata, or, acest fapt a fost făcut din motiv că copilul trebuie întreținut, chiar dacă nu-i este alături.

La 02 februarie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului și intervenientului accesoriu pentru notificare copia recursului motivat depus de Ecaterina Crăciun împotriva încheierii din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău. Însă, până la examinarea recursului, aceștia nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

Conform art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Încheierea Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 09 decembrie 2021. Potrivit extrasului din poșta electronică cu adresa de e-mail „cristina.ceresau@justice.md”, încheierea din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată electronic participanților la proces la 15 decembrie 2021 (f.d. 109).

În atare circumstanțe, Colegiul consideră ca fiind în termen recursul declarat de Ecaterina Crăciun la 23 decembrie 2021.

În corespundere cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând recursul declarat, prin prisma argumentelor invocate de recurentă și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept pertinente speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a-l respinge, cu menținerea încheierii Curții de Apel Chișinău, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Cercetând starea fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Colegiul constată că, la 23 iunie 2020, Judecătoria Ungheni, sediul central, a pronunțat hotărârea prin care a admis acțiunea depusă de Leonid Crăciun, s-a desfășurat căsătoria încheiată între Leonid Crăciun și Ecaterina Crăciun, s-a stabilit domiciliul copilului minor Xxx cu tata Leonid Crăciun, s-a încasat din contul Ecaterinei Crăciun în beneficiul lui Leonid Crăciun pensia pentru întreținerea copilului minor Xxx, în sumă bănească fixă în mărime de câte 1 100 de lei lunar, începând cu 13 februarie 2020, până la atingerea majoratului copilului și s-a încasat de la Ecaterina Crăciun la bugetul de stat taxa de stat pentru acțiunea de încasare a pensiei de întreținere în mărime de 396 de lei (f.d. 42).

Manifestându-și dezacordul cu hotărârea primei instanțe, la 08 septembrie 2021, Ecaterina Crăciun, reprezentată de avocatul Marina Frecăușan, a declarat apel împotriva hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, solicitând *inter alia* repunerea în termenul de apel (f.d. 52-55, 60).

Prin încheierea din 09 decembrie 2021, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea avocatului Marina Frecauțan în interesele Ecaterinei Crăciun privind repunerea în termen și a restituit apelul declarat de avocatul Marina Frecauțan în interesele Ecaterinei Crăciun împotriva hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, din motiv că apelul a fost declarat în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen (f.d. 103, 104-107).

Efectuând controlul judiciar al încheierii din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs a constatat că aceasta a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul notează că termenul de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia participanții la proces trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În acest sens, dispozițiile art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă prescriu că, dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Colegiul reiterează că, în condițiile speței, hotărârea primei instanțe a fost pronunțată la 23 iunie 2020 (f.d. 42).

Respectiv, prin prisma art. 111 alin. (3) coroborat cu dispozițiile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură de 30 de zile, instituit de legiuitor pentru valorificarea dreptului de a ataca cu apel hotărârea judecătorească, a început să curgă din ziua imediat următoare datei emiterii și pronunțării hotărârii judecătorești, adică de la 24 iunie 2020, iar data limită de depunere a cererii de apel fiind ziua de 29 martie 2021, ora 24.00, acesta fiind termen de decădere din dreptul procesual. Însă, contrar ipotezelor relevate, coroborate normelor legale precitate, Ecaterina Crăciun a declarat apel la 08 septembrie 2021.

În altă ordine de idei, Colegiul desprinde că în conformitate cu prevederile art. 362 alin.(3) din Codul de procedură civilă, repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Articolul 116 din Codul de procedură civilă consemnează în alineatul (1) că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Subsecvent, alin. (3) și (4) al aceluiași articol statuează că la cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

Astfel, în sensul autentic al normelor art. 362 alin. (3) și art. 116 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, repunerea în termenul procedural poate fi efectuată doar în baza unor temeiuri viabile și întemeiate. Caracterul temeiniciei

motivelor de omitere a termenului procedural reprezentând o condiție *sine qua non* pentru repunerea acestuia. Prin urmare, obligația probării existenței circumstanțelor, care au făcut imposibilă efectuarea de către persoană a anumitor acțiuni procesuale în termenul stabilit, este pusă în sarcina justițiabilului ce solicită repunerea în termenul omis.

O altă condiție care trebuie respectată este ca cererea de repunere în termen să fie depusă nu mai târziu de 30 de zile, calculate din ziua în care a partea a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

În condițiile speței, Colegiul atestă din încheierea privind încetarea procedurii de executare, emisă la 16 aprilie 2021 de către executorul judecătoresc Elena Angheluță, că în baza hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, a fost intentată procedura de executare silită de la debitorul Ecaterina Crăciun în beneficiul creditorului Ministerul Finanțelor a taxei de stat în cuantum de 396 de lei (f.d. 48).

La fel, din încheierea executorului judecătoresc se constată că la 16 aprilie 2021, debitorul Ecaterina Crăciun a executat benevol documentul executoriu, achitând în baza ordinului de încasare a numerarului nr. QSG2165:2809526 suma de 369 de lei.

Astfel, circumstanța dată denotă că, la 16 aprilie 2021 recurenta Ecaterina Crăciun cunoștea despre existența hotărârii din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central.

Respectiv, prin prisma art. 362 alin. (3) coroborat cu art. 116 alin. (4) din Codul de procedură civilă, termenul de 30 de zile în care Ecaterina Crăciun putea face uz de dreptul său procedural de a solicita repunerea în termenul de apel a început să curgă la 17 aprilie 2021, iar ultima zi de exercitare a acestui act procedural fiind ziua de 17 mai 2021, ora 24.00.

Instanța de recurs nu poate accepta argumentul recurente, precum că faptul achitării benevole a taxei de stat nu demonstrează că la momentul încetării procedurii de executare cunoștea despre hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, deoarece executorul judecătoresc nu are obligația de a-i prezenta debitorului spre cunoștință și dispozitivul hotărârii judecătorești.

La aspectul dat Colegiul denotă că în conformitate cu art. 44 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul de executare, în procesul executării, părțile au dreptul *inter alia* să ia cunoștință de materialele procedurii de executare, să facă extrase și copii de pe materialele procedurii de executare, precum și să depună cereri și demersuri.

Așa, chiar dacă executorul judecătoresc nu i-a înmânat Ecaterinei Crăciun o copie de pe documentul executoriu, aceasta ca parte a procedurii de executare avea dreptul să ia cunoștință de materialele procedurii de executare și să facă extrase și copii de ele.

Coroborând ipotezele relevate, Colegiul consideră că Ecaterina Crăciun trebuia să dea dovadă de responsabilitate, diligență și atitudine activă, depunând cererea de repunere în termenul procedural omis de declarare a apelului în termen de 30 de zile din momentul când a aflat despre hotărârea din 23 iunie 2020 a Judecătoriei Ungheni, sediul central, dar nu mai târziu de 17 mai 2021, ora 24.00

În acest sens sunt pertinente și prevederile art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care prevăd că participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt

oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Colegiul notează că respingerea cererii Ecaterinei Crăciun privind repunerea în termenul procedural omis de declarare a apelului a survenit ca sancțiune procedurală pentru pasivitatea acesteia și lipsa interesului față de prezentul proces.

În conformitate cu art. 10 alin. (1), (2) și (3) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sînt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Efectuarea necorespunzătoare a actelor de procedură va fi invocată, în fiecare caz de comitere a încălcării legii, de către judecător sau de participantul care are interes să o invoce.

Sancțiunile procedurale vizează atît actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cît și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În altă ordine de idei, instanța de recurs învederează că certitudinea legală impusă regulilor de procedură civilă, în calitate de condiție *sine qua non* a unui proces echitabil, vizează atît drepturile apelanților, cît și ale intimaților, astfel încât instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură civilă în vederea exonerării apelantului de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza *Brumărescu v. România*, cauza *Marckx v. Belgia*).

În cauza *Ponomaryov v. Ucraina* Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Prin urmare, corelând circumstanțele faptice constatate, și expuse supra, cu

normele legale precitate, instanța de recurs ajunge la concluzia că la depunerea cererii de repunere în termenul procedural omis de declarare a apelului, Ecaterina Crăciun nu a respectat termenul prevăzut la art. 116 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural, iar argumentele invocate în recurs sunt lipsite de substanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține încheierea recurată.

În conformitate cu art. 269-270 și art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de Ecaterina Crăciun, reprezentată de avocatul Marina Frecăuțan.

Se menține încheierea din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Leonid Crăciun împotriva Ecaterinei Crăciun, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Nisporeni cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas